

Гончаренко Євгеній Сергійович

Проблеми розвитку регіональних ЗМІ в умовах війни в Україні

УДК 327

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-4.6>

Гончаренко Євгеній Сергійович
магістр журналістики,
аспірант кафедри соціології
та політології
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10,
Миколаїв, Україна
ORCID: 0009-0004-6837-5498

Регіональні засоби масової інформації відіграють ключову роль у політичній системі, надаючи громадянам доступ до локальних новин і підтримуючи демократичні процеси на місцевому рівні. Особливо важливою ця роль стала в умовах повномасштабного збройного конфлікту, розпочатого Росією проти України у 2022 році. Зміни, яких зазнали регіональні медіа під час війни, суттєво вплинули на їхнє функціонування, зокрема в контексті інформаційної війни, політичної мобілізації та протидії дезінформації. У статті досліджуються ці трансформації та їхні наслідки для роботи регіональних ЗМІ, а також окреслюється роль медіа в забезпеченні прозорості та протидії пропаганді в умовах сучасного конфлікту. Основна увага приділяється трьом ключовим функціям регіональних медіа під час війни: забезпечення інформаційної прозорості, протидії дезінформації та мобілізації громадян на підтримку зусиль щодо захисту країни. У роботі висвітлено виклики, з якими стикаються медіа в умовах війни. Серед основних проблем відзначаються фізичні загрози для журналістів, особливо в регіонах, наближених до зони бойових дій, а також економічні труднощі, що виникають через значне скорочення доходів від реклами, яке є наслідком економічної кризи та війни. Додатковий тиск чинять місцеві політичні діячі, які прагнуть контролювати або впливати на редакційну політику медіа. Попри ці виклики, дослідження показує, що регіональні медіа продовжують відігравати важливу роль в інформуванні населення та протидії дезінформації. Вони стали важливим інструментом політичної мобілізації, допомагаючи громадянам зорієнтуватися в складних умовах війни. Однак, діяльність цих медіа потребує значної підтримки як з боку держави, так і міжнародної спільноти. Поряд із безпекою журналістів і редакцій, необхідна також фінансова допомога для забезпечення їхньої стійкості в умовах конфлікту. Стаття також глибше розглядає вплив війни на економічний стан регіональних ЗМІ, підкреслюючи проблеми з фінансуванням, що стали особливо гострими через скорочення рекламних надходжень та інші економічні труднощі. У статті акцентується на необхідності розробки нових стратегій фінансування для забезпечення функціональності медіа в довготривалій перспективі. Важливою є не лише міжнародна підтримка, але й створення місцевих моделей фінансування, які дозволять регіональним медіа продовжувати свою діяльність, навіть за умов війни. Робота підкреслює важливість комплексного підходу до підтримки медіасектору, що включає правове, фінансове та організаційне забезпечення. Такий підхід допоможе зміцнити регіональні ЗМІ, зберегти їхню незалежність і підвищити їхню ефективність у складних умовах тривалого конфлікту.

Ключові слова: регіональні засоби масової інформації, інформаційна безпека, дезінформація, політична мобілізація, виклики для медіа, роль ЗМІ в умовах війни, підтримка медіа, економічні труднощі медіа, фінансування медіа.

Вступ. У сучасному інформаційному середовищі регіональні ЗМІ відіграють критичну роль у забезпеченні локальної інформаційної прозорості та підтримці демократичних процесів на місцевому рівні. В умовах війни, розпочатої Росією проти України у 2022 році, функціонування цих медіа стало ще важливішим. Вони не лише інформують громадян про події в їхніх регіонах, але й формують громадську думку, протидіючи дезінформації та маніпуляціям.

Однак війна принесла серйозні виклики для локальних медіа. Фізична небезпека для журналістів, економічні труднощі через зменшення рекламних доходів і тиск з боку місцевих політичних діячів створюють напружене середовище для медіа. Попри ці перешкоди, регіональні ЗМІ залишаються важливими джерелами інформації, які можуть відігравати визначальну роль у підтримці інформаційної стабільності та мобілізації громадянської підтримки.

Актуальність дослідження полягає у вивченні змін, які зазнали регіональні ЗМІ під час війни,

і у визначенні шляхів, які можуть забезпечити їхню ефективність у таких умовах. Це включає аналіз викликів, з якими стикаються медіа, та розробку стратегій для їх підтримки. Розуміння цих аспектів є важливим для забезпечення стійкості медіасектора і його здатності виконувати свої ключові функції в умовах тривалого збройного конфлікту.

Мета та завдання. Метою статті є аналіз трансформації ролі регіональних ЗМІ в умовах війни, вивчення їхньої участі у забезпеченні прозорості і підзвітності місцевої влади, а також їхньої мобілізаційної функції. Окрему увагу приділено тому, як регіональні медіа, завдяки своїй близькості до подій та знанню локальної специфіки, ефективно протидіють дезінформаційним атакам, що здійснюються агресором, і підтримують політичну стабільність у регіонах.

Методи дослідження. Дослідження базується на системному і міждисциплінарному підходах, що дозволяє всебічно аналізувати проблеми регіональних ЗМІ під час війни. Використано загаль-

нонаукові методи, такі як аналіз і синтез, індукція та дедукція, для формування теоретичних висновків. Спеціально-наукові методи включають контент-аналіз для вивчення змісту медіа, а також деконструкцію і реконструкцію для розкриття впливу дезінформації та змін у функціонуванні медіа. Інтерв'ю з журналістами та представниками медіа допомогли отримати практичні дані.

Виклад основного матеріалу. Регіональні засоби масової інформації є одним із основоположних елементів сучасної політичної системи, які забезпечують громадянам доступ до локальної інформації та сприяють підтримці демократичних процесів на місцевому рівні. У звичайних умовах регіональні медіа функціонують як головний інструмент політичної комунікації між місцевими органами влади та населенням, стимулюючи громадську активність і формуючи громадську думку. Однак під час війни їхня роль суттєво трансформується та стає необхідною як для стабільного функціонування політичної системи, так і для забезпечення інформаційної безпеки держави.

Трактування терміну «регіональні засоби масової комунікації» було запропоноване Л. Змій, яка описує їх як електронні та друковані медіа, що функціонують на певній території. Ці медіа зосереджені на регіональній аудиторії, виробляючи новини, аналітичні матеріали та розважальний контент, що висвітлює події в межах регіону і враховує місцеву культуру, соціальні та історичні особливості [5].

За словами К. Коверги, регіональні медіа відображають культурні особливості мешканців різних районів і сприяють згуртуванню людей у певному регіоні. На відміну від загальнонаціональних ЗМІ, місцеві медіа краще забезпечують зворотний зв'язок і створюють платформу для комунікації між жителями однієї території [8]. У першу чергу, завдання регіональних ЗМІ – забезпечувати прозорість та підзвітність місцевої влади. В умовах війни, коли національні медіа часто зосереджені на загальнодержавних та міжнародних подіях, саме регіональні ЗМІ стають основним джерелом інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, гуманітарні ініціативи та заходи безпеки в конкретних регіонах. Це дозволяє громадянам зберігати зв'язок із владою та розуміти, які заходи вживаються для захисту їхніх інтересів. Водночас така комунікація сприяє зміцненню політичної легітимності місцевих лідерів, оскільки вони отримують можливість прямо звертатися до своїх виборців через місцеві медіа.

Шведський дослідник медіа М. Карлссон підкреслює важливість місцевих засобів масової інформації, таких як преса, радіо, телебачення та інформаційні сайти, для функціонування муніципальної влади, інфраструктури та соціальної структури. За його словами, ці медіа мають спіль-

ний побутовий і культурний контекст з місцевим населенням, спілкуються з ним однією мовою та задовольняють важливу потребу у інформації про поточні події, муніципальне управління та зміни в комунальному житті [17].

В умовах війни медіа, зокрема регіональні, також забезпечують протидію дезінформації та інформаційним атакам з боку агресора. Інформаційна війна, що супроводжує збройний конфлікт, є одним із головних інструментів Росії для підриву політичної стабільності України. Фактично, з моменту здобуття незалежності України Росія веде систематичну інформаційну пропаганду [4]. Її інтенсивність зросла під час правління В. Януковича. На початку російської агресії, під час операції з анексії Криму, фахівці Національного інституту стратегічних досліджень відзначали, що військова кампанія Російської Федерації супроводжувалася інформаційно-психологічною кампанією, спрямованою як на російську, так і на українську та частково західну аудиторії [13]. З огляду на це регіональні медіа відіграють важливу роль у протидії поширенню фейкових новин та пропаганди, забезпечуючи громадян правдивою інформацією про події у їхньому регіоні. Локальні медіа, завдяки своїй близькості до подій та глибокому знанню регіональної специфіки, можуть швидко реагувати на інформаційні атаки та оперативно спростовувати дезінформацію, що робить їх суттєвим елементом інформаційної безпеки держави.

На додаток, регіональні медіа виконують і мобілізаційну функцію. Вона проявляється у спонуканні реципієнтів до певних суспільних або політичних дій чи, навпаки, до бездіяльності [3]. До прикладу, так місцеві ЗМІ можуть сприяти консолідації громадян навколо підтримки державних оборонних та волонтерських ініціатив. Через місцеві медіа громадяни отримують інформацію про можливості допомоги військовим, участі у волонтерських рухах та гуманітарних проєктах. Це, своєю чергою, допомагає активізувати громадянську участь та створити суспільну підтримку оборонних зусиль держави. Окрім цього, така політична мобілізація пов'язана з формуванням патріотичних настроїв та підтримки національної єдності. Медіа сприяють створенню ідентифікації громадян з державними інтересами, зміцненню національної солідарності та формуванню стійкого політичного духу. Завдяки висвітленню історій героїзму військових, волонтерів та громадських діячів, регіональні ЗМІ стимулюють відчуття гордості за націю та впевненість у перемозі. Це сприяє підтримці морального духу населення навіть у тих регіонах, що безпосередньо страждають від бойових дій, і допомагає зберігати політичну стабільність на місцевому рівні.

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України у 2022 році значно вплинула на всі елементи політичного та суспільного

життя країни, зокрема йдеться і про функціонування засобів масової інформації, особливо регіональних. Від початку великої російсько-української війни ЗМІ стали активними учасниками інформаційної війни та політичної мобілізації. У контексті зміни політичного середовища, спричиненої війною, регіональні медіа тепер не лише інформують громадян, але й виступають провідними суб'єктами забезпечення політичної стійкості.

Війна суттєво вплинула на регіональні засоби масової інформації та змінила їхню роль у політичній системі. Якщо до початку збройного конфлікту регіональні медіа функціонували переважно як канали локальної журналістики, орієнтуючись на висвітлення подій місцевого рівня та контролюючи діяльність органів місцевого самоврядування, то тепер війна докорінно змінила ці функції, значно розширивши їхнє політичне значення.

Значною мірою цей процес зумовлений посиленням ролі медіа у сфері національної безпеки. З огляду на те, що збройна агресія супроводжується потужними інформаційними атаками з боку Російської Федерації, регіональні ЗМІ України виконують важливу роль у забезпеченні інформаційної безпеки держави. В сучасних умовах інформаційна складова стає такою ж важливою, як і військові дії, оскільки здатність суспільства отримувати правдиву інформацію безпосередньо впливає на політичну стабільність та здатність населення адекватно реагувати на виклики. Регіональні медіа, які мають безпосередній доступ до локальних подій та громадських настроїв, є найкраще підготовленими для протидії дезінформаційним кампаніям, які активно використовуються Росією для дестабілізації політичної ситуації в Україні. Їм найкраще вдається забезпечувати громадян точними даними про поточну ситуацію, спростовуючи фейкові новини та наративи, що поширюються агресором.

Та попри те, що регіональні ЗМІ відіграють таку вирішальну роль у політичній комунікації в умовах воєнного стану, їхнє функціонування сьогодні зазнає значних труднощів через зміни в політичному середовищі. Одним із найвагоміших чинників, що ускладнюють роботу медіа, є фізична загроза для журналістів і працівників медіа у тих регіонах, де відбуваються активні бойові дії. Знищення інфраструктури, постійні обстріли та окупація окремих територій створюють справжню загрозу для життя та здоров'я медійників. Наприклад, у багатьох випадках регіональні медіа були змушені евакуювати свої офіси, працювати в екстремальних умовах або взагалі припинити діяльність через неможливість забезпечити базові умови для функціонування. Під час активних бойових дій, особливо в східних і південних регіонах України, поширеними стали випадки прямого фізичного знищення медіаоб'єктів, таких як офіси редакцій та трансля-

ційне обладнання. Це значно обмежило здатність місцевих ЗМІ виконувати свої функції та знизило рівень доступу населення до інформації.

Окрім фізичних загроз, регіональні медіа зазнали серйозних економічних труднощів. До початку війни значну частину фінансування медіа забезпечувала реклама, проте економічна криза, спричинена війною, призвела до суттєвого скорочення доходів від неї. Це, своєю чергою, зумовило проблеми із виживанням багатьох медіа, особливо тих, що працювали у регіонах, де бойові дії або окупація унеможливили ведення бізнесової діяльності. Багато компаній збанкрутували або скоротили свої бюджети, що призвело до втрати рекламних контрактів та, відповідно, основних джерел доходу для медіа. Це створило нові виклики, адже тепер представникам медіа необхідно шукати альтернативні джерела фінансування. Грантові дотації у перші місяці війни убезпечили чимало редакцій від закриття, а також стали рушієм урізноманітнення контенту видань, адже вони передбачали створення цікавих проєктів [10]. Тож частково ця проблема вирішується завдяки міжнародній підтримці та таким грантовим програмам для медіа, проте їх недостатньо для повного покриття потреб регіональних ЗМІ. Нестабільність фінансового становища ставить під загрозу їхню подальшу стійкість та здатність виконувати свої функції в довготривалій перспективі. Крім того, регулярні медіамоніторинги свідчать про повернення джінси у регіональні видання, які у 2022 році через повномасштабне вторгнення значно скоротились [12].

Ефективним шляхом підтримки регіональних медіа стало залучення коштів через краудфандинг та добровільні пожертви від аудиторії. У деяких регіонах, особливо на заході України, де економічна ситуація є відносно стабільнішою, медіа змогли створити ефективні моделі фінансування, засновані на підтримці місцевих громад. Такі ініціативи включають як одноразові пожертви, так і регулярні внески від читачів та глядачів, які підтримують незалежні медіа в своїх регіонах. Цей підхід допомагає зберігати незалежність редакційної політики та зменшувати залежність від державного або приватного фінансування, проте цей механізм далеко не завжди є ефективним у регіонах, які постраждали від війни або мають низьку купівельну спроможність населення.

Особливу увагу слід приділити питанню державної підтримки регіональних медіа. У період війни держава має можливість надавати певні фінансові пільги або субвенції, які виконують важливу функцію з інформування населення та забезпечення національної безпеки. Однак така підтримка може мати і зворотний ефект, наприклад підживлення незалежності медіа та вплив на їхню редакційну політику. У такому випадку існує ризик, що регіональні ЗМІ стануть залежними від держав-

них інституцій, що може призвести до втрати їхньої об'єктивності та критичного ставлення до дій місцевої влади.

Ще одним перспективним напрямком розвитку фінансування регіональних медіа є розширення їхніх послуг і переходу до мультимедійних платформ. Трансмедійний сторітелінг – унікальна медіа-формація, створена шляхом поєднання крос-медійних компонентів, підкреслюючи важливість мультимедійних платформ у розвитку регіональних ЗМІ [1]. Багато регіональних медіа починають використовувати цифрові платформи та соціальні мережі як додаткові канали поширення свого контенту. Це дозволяє не лише збільшити охоплення аудиторії, але й отримувати доходи від нових рекламних угод або монетизації контенту на міжнародних платформах. Такі моделі можуть бути перспективними для тих медіа, які мають змогу інвестувати в технологічний розвиток і адаптувати свої редакції до сучасних цифрових форматів. Проте цей шлях потребує значних початкових вкладень, що знову ж таки стає проблемою для більшості регіональних ЗМІ, які працюють у воєнний час.

У квітні 2024 року у м. Вінниця презентували результати опитування регіональних медійників, проведеного соціологами ГО «Інститут соціальних досліджень і політичного аналізу» [7]. Анкету було складено на платформі Google, загалом отримано 591 відповідь із 24 регіонів. Менше відповідей отримали тільки з Херсонської (17) та Луганської (7) областей.

Головні питання опитування: який професійний вплив справила війна на журналістів місцевих ЗМІ? Як висвітлюються у спільноті теми, що стосуються різних соціально вразливих груп? Яких знань та інформації потребує журналістське середовище в різних регіонах України щодо чутливих тем і толерантного висвітлення соціально вразливих груп?

Журналісти, які відповіли на запитання щодо професійного впливу та проблем, які війна спричинила для українського медіаландшафту, відзначили збільшення навантаження (58%), підвищення небезпеки на роботі (41%), закриття ЗМІ (40%), скорочення персоналу з різних причин (37%), недостатність знань та навичок для перевірки достовірності інформації та написання матеріалів, через нові вимоги воєнного стану в роботі журналістів (29%) та вужчий вибір тем для публікацій (21%).

Більшість респондентів (60–80%) також назвали економічні та фінансові проблеми (80%), розповсюдження російської дезінформації, а також зростання кількості телеграм-каналів, що перешкоджають роботі медіа (60%) і фізичну небезпеку для журналістів (34%). Кожен третій з чотирьох респондентів вказав на психологічне виснаження та постійний стрес (75%). Деякі респонденти також

відзначили погіршення комунікації з національною та місцевою владою.

Загалом, функціонування регіональних медіа в умовах воєнного стану постало перед низкою серйозних політичних викликів, що мають безпосередній вплив на їхню діяльність та здатність ефективно виконувати свою роль у політичній системі України. Воєнний стан як особливий правовий режим створив нові умови для роботи ЗМІ, в яких медіа повинні балансувати між забезпеченням об'єктивного інформування населення та необхідністю дотримання суворих обмежень, що диктуються національними інтересами та вимогами безпеки.

Варто зазначити і те, що воєнний стан значно звузив можливості для свободи слова, що, своєю чергою, є характерною особливістю демократичних суспільств. У період війни уряд змушений застосовувати жорсткіші заходи контролю за інформаційним простором з метою захисту національної безпеки та попередження витoku стратегічно важливої інформації до ворога. В Україні, відповідно до положень законодавства про воєнний стан, запроваджено низку обмежень для ЗМІ, зокрема щодо висвітлення бойових дій, оприлюднення деталей військових операцій та критики дій керівництва держави. І. Котерлін стверджує, що в умовах сучасної війни інформація стає надзвичайно потужною «зброєю масового ураження». Він підкреслює важливість розробки такого механізму, який би одночасно забезпечував інформаційну безпеку держави та гарантував дотримання прав людини, при цьому не створюючи загрози для свобод і демократичних принципів [9].

Особливо гостро це питання постає для регіональних ЗМІ, які часто стають основним джерелом новин для мешканців регіонів, що безпосередньо потерпають від бойових дій. Тут виникає дилема: з одного боку, ці медіа несуть відповідальність за надання оперативної та достовірної інформації про стан справ на місцях, зокрема щодо загрози життю та здоров'ю громадян, з іншого — вони обмежені у можливостях розкривати деталі бойових операцій та ситуацію на фронті. У деяких випадках місцеві медіа можуть зазнавати прямих репресій з боку окупаційних адміністрацій або збройних формувань, які намагаються впливати на зміст публікацій або повністю припинити діяльність незалежних медіа. Це суттєво ускладнює їхню роботу, оскільки журналісти не завжди можуть подавати повну картину подій, що впливає на довіру аудиторії. Крім того, дефіцит інформації може бути використаний ворогом для поширення пропаганди та дезінформації.

Однією з важливих особливостей функціонування регіональних ЗМІ в умовах воєнного стану є необхідність дотримання принципу патріотизму та захисту національних інтересів, що висуває

додаткові вимоги до змісту журналістських матеріалів. У мирний час медіа мають можливість зосереджуватися на об'єктивному висвітленні подій, однак в умовах війни особливого значення набуває мобілізаційна функція журналістики. Регіональні ЗМІ повинні не лише інформувати громадян, але й сприяти зміцненню морального духу населення, підтримці політичної єдності та спрямовувати свою діяльність на зміцнення національної ідентичності. Це означає, що медіа в умовах війни можуть бути змушені адаптувати свою редакційну політику з огляду на потреби воєнного часу, що вже ставить під питання їхню журналістську незалежність.

Також, окрім фізичних загроз, журналісти нерідко стикаються з психологічним тиском та посттравматичним стресом через роботу в зоні бойових дій. Постійна небезпека, яку відчують медійники в прифронтових регіонах, негативно впливає на їхню психічну стабільність. Регіональні журналісти часто стикаються з ситуаціями високого стресу та висвітлюють емоційно наповнені історії, які можуть залишити слід на їхньому ментальному здоров'ї [15]. У багатьох випадках вони стають свідками масштабних трагедій, руйнувань, втрат людських життів, що значно ускладнює їхню здатність об'єктивно та неупереджено висвітлювати події. Професія журналіста вимагає емоційної стійкості та психологічної підготовки до виконання роботи. Психологічні травми в журналістиці широко поширені. Це пов'язано не тільки з роботою в польових умовах. Сидіння в офісі, монтаж аудіо- чи відеоматеріалів із шокуючою інформацією також може травмувати [16]. До того ж, психологічна травма журналістів часто не отримує належної уваги через відсутність належних механізмів підтримки на регіональному рівні.

Важливим фактором, що впливає на безпеку журналістів, є відсутність достатніх ресурсів для забезпечення їхнього захисту. Захисне обладнання, таке як бронезилети або каски, часто є недоступним для багатьох регіональних медіа через їхнє фінансове становище. Журналісти, які працюють у гарячих точках, не завжди мають доступ до відповідного обладнання або до навчань із безпечної роботи в умовах війни. Це суттєво підвищує ризики для їхнього життя та здоров'я, що ще більше ускладнює виконання ними своїх професійних обов'язків. Міжнародні організації, такі як «Репортери без кордонів», надають певну допомогу у забезпеченні безпеки журналістів, проте ці зусилля часто є недостатніми для покриття всіх потреб регіональних медіа в Україні.

Крім того, варто зазначити, що фізична загроза для журналістів не обмежується лише гарячими точками. Навіть у відносно спокійних регіонах України журналісти піддаються тиску через свої публікації, особливо якщо вони торкаються чутливих політичних тем або критикують дії влади.

Використання сили проти журналістів з боку різних діячів – як воєнних, так і політичних – стало загрозливою тенденцією, яка підриває свободу преси та її здатність виконувати свою функцію у демократичному суспільстві. У багатьох випадках журналісти зазнають переслідувань за свою діяльність або стають об'єктами залякувань.

Та попри силу цензури та залякувань, інформаційна війна, як вже зазначалося, є одним із центральних елементів стратегії Російської Федерації у конфлікті з Україною. Використання пропаганди, дезінформації та фейкових новин для агресора стало передовим інструментом для створення хаосу, підриву політичної стабільності та дестабілізації громадської думки як на національному, так і на регіональному рівнях.

Якщо аналізувати специфіку регіональних засобів масової інформації, можна дійти висновку, що вони мають низку переваг у протидії дезінформації, зокрема завдяки своїй близькості до локальних аудиторій та глибокому розумінню місцевого контексту. Вони здатні швидше і точніше реагувати на місцеві проблеми, спростовувати фейки, які стосуються конкретних регіонів, та оперативно надавати правдиву інформацію. Крім того, вони зазвичай мають вищий рівень довіри серед місцевих жителів порівняно з національними ЗМІ, що робить їх кращим інструментом у збереженні стабільності й громадянської єдності в умовах війни.

З 2014 року українські ЗМІ постійно перебувають у стані напруги. З одного боку наше суспільство не було готове до інформаційної війни із зовнішніми агресорами, з іншого боку, журналісти постійно вчать і вдосконалюють свої навички в новому контексті інформаційної війни [6]. Проте боротьба з російською пропагандою є складною і багатовимірною. Однією з найбільших проблем є те, що українським регіональним медіа часто бракує ресурсів для ефективної протидії потужним і добре фінансованим інформаційним кампаніям з боку Росії. Фінансова криза, спричинена війною, обмежила можливості багатьох регіональних медіа залучати фахівців із перевірки фактів (фактчекінгу) та технологічні інструменти для виявлення дезінформації. Крім того, кібератаки на регіональні ЗМІ, організовані російськими хакерськими групами, стають дедалі частішими, що створює додаткові перешкоди для належного функціонування медіа.

Важливою особливістю інформаційної війни є те, що вона не обмежується тільки безпосереднім поширенням дезінформації. Пропаганда, яку активно використовує Росія, також спрямована на підриу морального духу населення, створення панічних настроїв та посилення розколів у суспільстві. Як відзначає журналістка Наталя Неделько, з цією метою активно використовуються маніпуляції на темах безрезультатності українських військових операцій, мобілізації, тотальної корупції

в Україні, а також неготовності до вступу в Євро-союз [11]. Регіональні ЗМІ мають можливість оперативно надавати правдиву інформацію про реальний стан справ у регіонах, тим самим зменшуючи вплив пропаганди на населення. У такій ситуації їхня діяльність стає не лише журналістською, але й суспільно важливою з точки зору підтримки морального духу та політичної стійкості громадян. Російські розважальні медіа також діють як елемент «м'якої сили» поряд з дезінформацією чи маніпуляціями, підриваючи стійкість країни та національну безпеку в контексті гібридної війни [18].

Одним із найбільш дієвих інструментів, який використовують регіональні ЗМІ для протидії російській пропаганді, є створення власних інформаційних ресурсів та медіапродуктів, спрямованих на спростування фейкових новин і поширення позитивних наративів про успіхи українських військових та волонтерів. Такі ініціативи сприяють формуванню єдиного інформаційного фронту, де державні та незалежні медіа об'єднуються задля протидії ворогу в інформаційному просторі. Це також допомагає зміцнити політичну єдність населення, знизити рівень паніки та підтримати віру в перемогу.

Водночас важливо підкреслити, що російська пропаганда часто націлена не лише на громадян України, але й на міжнародну аудиторію, з метою дискредитації української влади та спотворення інформації про реальні причини та наслідки конфлікту. Російський уряд ухвалив низку законів про фальшиві новини, які обмежують свободу преси та свободу вираження поглядів. Це дозволило уряду контролювати і регулювати поширення пропаганди і дезінформації на телевізійних каналах. RT, також відомий як Russia Today, є яскравим прикладом. Цей канал розглядається як пропагандистська зброя російської держави, метою якої є поширення матеріалів, що підривають довіру російського суспільства до західних інституцій. Через цей канал за кордоном досить активно поширюється дезінформація. Сьогодні Russia Today має аудиторію понад 700 млн. осіб у 100 країнах світу. Навіть серед країн Заходу спостерігається велика кількість реципієнтів, які сприймають інформацію, подану Russia Today, вважаючи її об'єктивною та достовірною [2]. Основний наратив поточної інформації в ЄС – загроза війни в Україні для нормального життя європейців. У цьому контексті регіональні медіа також можуть відіграти значну роль, оскільки мають можливість безпосередньо працювати з міжнародними партнерами, надавати їм правдиву інформацію про події на місцях напруги та спростовувати російські наративи, що активно поширюються за межами України. Співпраця з міжнародними медіа та організаціями, а також участь у глобальних інформаційних кампаніях дозволяє

місцевим медіа донести правду про події в Україні до широкої аудиторії за кордоном.

Водночас важливо підкреслити, що регіональні медіа також активно працюють над мобілізацією міжнародної підтримки, доносячи до світової спільноти інформацію про поточну ситуацію в їхніх регіонах та потреби населення. Завдяки партнерству з міжнародними медіа, участі у глобальних інформаційних кампаніях та співпраці з міжнародними організаціями, регіональні медіа допомагають залучати гуманітарну допомогу та політичну підтримку з-за кордону. Це має суттєве значення для тих областей, які найбільше постраждали від бойових дій або окупації, оскільки це допомагає акумулювати міжнародні ресурси для відбудови регіонів і підтримки постраждалих громад.

Однак, попри всі зусилля щодо політичної мобілізації, численні виклики, з якими стикаються регіональні ЗМІ, обмежують їхню здатність ефективно виконувати свої функції. Та варто відзначити, що ті зміни, яких зазнали регіональні медіа під час війни, можуть стати визначальними для їхнього розвитку в майбутньому. Після завершення російсько-української війни регіональні медіа матимуть унікальну можливість відіграти провідну роль у відбудові демократичних інститутів, зміцненні громадянського суспільства та відновленні регіонів.

Висновки. В умовах війни регіональні ЗМІ в Україні стикаються з численними викликами, які мають як системний, так і оперативний характер. Відсутність належної інфраструктури, недостатнє фінансування та інформаційні атаки зі сторони агресора суттєво ускладнюють роботу місцевих медіа. Особливо це стосується регіонів, які безпосередньо постраждали від бойових дій, де часто немає можливості забезпечити стабільне функціонування редакцій. Поряд із цим важливим аспектом є інформаційна безпека, коли регіональні медіа стають ціллю пропагандистських впливів з боку Росії. Місцеві ЗМІ відіграють важливу роль у підтримці комунікації між громадянами та органами влади, що робить їх незамінними в часи військової агресії. Вони надають важливу локальну інформацію, висвітлюють актуальні питання на рівні громад і сприяють формуванню суспільної думки. Проте, економічні проблеми та складні умови роботи у воєнний час ставлять під загрозу їхню стабільність та незалежність. Отже, для подальшого розвитку регіональних медіа необхідно забезпечити їхню матеріальну підтримку, покращити інформаційну безпеку та створити умови для захисту журналістів на місцевому рівні. Важливим також є підвищення рівня медіаграмотності населення, щоб посилити стійкість до дезінформації та пропаганди. Інтеграція регіональних ЗМІ у ширший національний інформаційний контекст може сприяти їхньому зміцненню в умовах війни та після її завершення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Азеєв, С. (2020) Transmedia storytelling as a synergy of genres, digital content and multimedia platforms. *Dialog: media studios*. Отримано з: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2019.25.195600> (дата звернення: 1 вересня 2024)
2. Вакулич, В., Новородовська, Н. (2023) Російська пропаганда агресії проти України (2014–2021 рр.). *Український інформаційний простір*, вип. 1, № 11, с. 119–132. Отримано з: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(11\).2023.279610](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11).2023.279610) (дата звернення: 1 вересня 2024)
3. Галудзіна-Горобець, В. І. (2021) Електронні медіа: типологічний аспект. *Вчені записки*, вип. 22021209, с. 212.
4. Горбань, Ю. (2015) Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*, вип. 1, с. 136–141.
5. Змій, Л. (2013) Українські регіональні засоби масової комунікації: соціологічна інтерпретація. *Харків*.
6. Зражевська, Н. І., Заїка, В. (2023) Як змінилася робота українського журналіста під час війни. *Інтегровані комунікації*, вип. 1, № 15, с. 68–77.
7. Кіпень, В. (2024) Регіональна журналістика України в розбудові толерантного інформаційного простору. *Аналітичний звіт дослідження*, с. 6–12.
8. Коверга, К. В. (2017) Особливості висвітлення проблем переселенців в регіональних ЗМІ. *Матеріали інтернет-конференції «Регіональні ЗМІ України: історія, сучасний стан та перспективи розвитку»*. Луганськ: Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.
9. Котерлін, І. Б. (2022) Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав та свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*, № 1, с. 150–155.
10. Мірошніченко, В. (2023) Проблематика фінансування ЗМІ під час воєнного стану та шляхи її вирішення. *Діалог: медіастудії*, № 29, с. 117–124.
11. Недезько, Н. (2024) AI-військові, молитви, заклики до перевороту: як і якими ІПСО Росія атакує українців. *Радіо Свобода*. Отримано з: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ipso-internet/32730676.html> (дата звернення: 3 вересня 2024)
12. Фрей, М. (2023) Державна медійна політика: розвиток Суспільного мовлення України, роль регіональних медіа, с. 10.
13. Чмир, Я. (2019) Інформаційна війна як ключова загроза демократичному державотворенню України. *Державноуправлінські студії*, № 10, с. 1–11.
14. Чобліна, А. А. (2024) Соціальні мережі як додаткові платформи дистрибуції контенту регіональних ЗМІ, с. 12.
15. Шульга, М. О. (2024) Стандарти роботи журналіста в стресових умовах. Отримано з: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/19435> (дата звернення: 3 вересня 2024)
16. Ямборська, І., Семен, Н. Ф. (2019) Робота журналістів в екстремальних ситуаціях та вплив пережитого на подальше життя (на прикладі журналістів ВВС). *Львів: Видавництво Львівської політехніки*.
17. Karlsson, M., Hellekant Rowe, E. (2019) *Local Journalism when the Journalists Leave Town*.

Nordicom Review, вип. 40, № 2. Отримано з: [https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journal/s\\$002fnor\\$002f40\\$002fs2\\$002farticle-p15.xml#j_nor-2019-0025_ref_056_w2aab3b8b5b1b7b1ab2b1c56Aa](https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journal/s$002fnor$002f40$002fs2$002farticle-p15.xml#j_nor-2019-0025_ref_056_w2aab3b8b5b1b7b1ab2b1c56Aa) (дата звернення: 3 вересня 2024)

18. Melykh, O., Korbut, A. (2020) Entertainment media in the context of hybrid war in the post-Soviet countries: the case of Ukraine. *Economic Annals-XXI*. Отримано з: <https://doi.org/10.21003/ea.v182-03> (дата звернення: 5 вересня 2024)

REFERENCES:

1. Azieiev, S. (2020) Transmedia storytelling as a synergy of genres, digital content and multimedia platforms. *Dialog: media studios*. Retrieved from: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2019.25.195600> (accessed 1 September 2024)
2. Vakulych, V., Novorodovska, N. (2023) *Rosiiska propahanda ahresii proty Ukrainy (2014–2021 rr.)* [Russian propaganda of aggression against Ukraine (2014–2021)]. *Ukrainskyi informatsiynyi prostir*, vol. 1, no. 11, pp. 119–132. Retrieved from: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(11\).2023.279610](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11).2023.279610) (accessed 1 September 2024)
3. Haludzina-Horobets, V. I. (2021) *Elektronni media: typolohichnyi aspekt* [Electronic media: typological aspect]. *Vcheni zapysky*, vol. 22021209, p. 212.
4. Horban, Yu. (2015) *Informatsiina viina proty Ukrainy ta zasoby yii vedennia* [Information war against Ukraine and means of its conduct]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, vol. 1, pp. 136–141.
5. Zmii, L. (2013) *Ukrainski rehionalni zasoby masovoi komunikatsii: sotsiolohichna interpretatsiia* [Ukrainian regional mass media: sociological interpretation]. *Kharkiv*. (in Ukrainian)
6. Zrazhevskia, N. I., Zaika, V. (2023) *Yak zminylasia robota ukrainskoho zhurnalista pid chas viiny* [How the work of Ukrainian journalists changed during the war]. *Intehrovani komunikatsii*, vol. 1, no. 15, pp. 68–77.
7. Kipen, V. (2024) *Rehionalna zhurnalistyka Ukrainy v rozbudovi tolerantnoho informatsiinoho prostoru* [Regional journalism of Ukraine in the development of a tolerant information space]. *Analitichnyi zvit doslidzhennia*, pp. 6–12.
8. Koverha, K. V. (2017) *Osoblyvosti vysvitlennia problem pereselentsiv v rehionalnykh ZMI* [Features of coverage of IDP problems in regional media]. *Proceedings of the Rehionalni ZMI Ukrainy: istoriia, suchasnyi stan ta perspektivy rozvytku: materialy internet-konferentsii (Ukraine, Luhansk, 2017)*, Luhansk: Luhansk Taras Shevchenko National University.
9. Koterlin, I. B. (2022) *Informatsiina bezpeka v umovakh voiennoho stanu u aspekti zabezpechennia informatsiinykh prav ta svobod* [Information security under martial law in the aspect of ensuring information rights and freedoms]. *Aktualni problemy vitchyznanoi yurysprudentsii*, no. 1, pp. 150–155.
10. Miroshnychenko, V. (2023) *Problematyka finansuvannia ZMI pid chas voiennoho stanu ta shliakhy yii vyrishennia* [Issues of media financing during martial law and ways to solve them]. *Dialog: mediastudii*, no. 29, pp. 117–124.

11. Niedielko, N. (2024) AI-viiskovi, molytvy, zaklyky do perevorotu: yak i yakymy IPSO Rosiia atakuie ukrainsiv [AI military, prayers, calls for a coup: how and with what IPSO Russia attacks Ukrainians]. Radio Svoboda. Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ipso-internet/32730676.html> (accessed 3 September 2024).

12. Friei, M. (2023) Derzhavna mediina polityka: rozvytok Suspilnoho movlennia Ukrainy, rol rehionalnykh media [State media policy: development of Public Broadcasting of Ukraine, the role of regional media], p. 10.

13. Chmyr, Ya. (2019) Informatsiina viina yak kliuchova zahroza demokratychnomu derzhavotvorenniu Ukrainy [Information war as a key threat to democratic state-building in Ukraine]. Derzhavnoupravlinski studii, no. 10, pp. 1–11.

14. Chobolina, A. A. (2024) Sotsialni merezhi yak dodatkovy platformy dystrybutsii kontentu rehionalnykh ZMI [Social networks as additional platforms for content distribution of regional media], p. 12.

15. Shulha, M. O. (2024) Standarty roboty zhurnalista v stresovykh umovakh [Standards of journalist work in

stressful conditions]. Retrieved from: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/19435> (accessed 3 September 2024)

16. Yamborska, I., Semen, N. F. (2019) Robota zhurnalistiv v ekstremalnykh sytuatsiakh ta vplyv perezhytoho na podalshe zhyttia (na prykladi zhurnalistiv VVS) [The work of journalists in extreme situations and the impact of experiences on later life (on the example of BBC journalists)]. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House.

17. Karlsson, M., Hellekant Rowe, E. (2019) Local Journalism when the Journalists Leave Town. *Nordicom Review*, vol. 40, no. 2. Retrieved from: [https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals\\$002fnor\\$002f40\\$002fs2\\$002farticle-p15.xml#j_nor-2019-0025_ref_056_w2aab3b8b5b1b7b1ab2b1c56Aa](https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals$002fnor$002f40$002fs2$002farticle-p15.xml#j_nor-2019-0025_ref_056_w2aab3b8b5b1b7b1ab2b1c56Aa) (accessed 3 September 2024).

18. Melykh, O., Korbut, A. (2020) Entertainment media in the context of hybrid war in the post-Soviet countries: the case of Ukraine. *Economic Annals-XXI*. Retrieved from: <https://doi.org/10.21003/ea.v182-03> (accessed 5 September 2024).

Problems of regional media development in wartime Ukraine

Honcharenko Yevhenii Serhiyovich

Master of Journalism,
Postgraduate Student at the Department
of Sociology and Political Science
Petro Mohyla Black Sea
National University
68 Desantnykiv str., 10,
Mykolaiv, Ukraine
ORCID: 0009-0004-6837-5498

Regional mass media play a pivotal role in the political system, providing citizens with access to local news and supporting democratic processes at the local level. This role has become particularly crucial in the context of the full-scale armed conflict initiated by Russia against Ukraine in 2022. The changes experienced by regional media during the war have significantly impacted their functioning, particularly in the context of information warfare, political mobilization, and countering disinformation. This article examines these transformations and their implications for the operation of regional media, as well as outlines the role of media in ensuring transparency and countering propaganda in the conditions of modern conflict. The primary focus is on three key functions of regional media during wartime: ensuring information transparency, countering disinformation, and mobilizing citizens to support national defense efforts. The paper highlights the challenges faced by media in wartime conditions. Among the main issues noted are physical threats to journalists, especially in regions close to the combat zone, as well as economic difficulties arising from significant reductions in advertising revenue, which is a consequence of the economic crisis and war. Additional pressure is exerted by local political actors seeking to control or influence media editorial policies. Despite these challenges, the research demonstrates that regional media continue to play a vital role in informing the population and countering disinformation. They have become an important tool for political mobilization, helping citizens navigate the complex conditions of war. However, the activities of these media require significant support from both the state and the international community. Along with the security of journalists and editorial offices, financial assistance is also necessary to ensure their resilience in conflict conditions. The article also delves deeper into the impact of war on the economic state of regional media, emphasizing funding problems that have become particularly acute due to reduced advertising revenues and other economic difficulties. The paper stresses the need to develop new funding strategies to ensure media functionality in the long term. Not only international support is important, but also the creation of local funding models that will allow regional media to continue their activities, even under war conditions. The work underscores the importance of a comprehensive approach to supporting the media sector, which includes legal, financial, and organizational support. Such an approach will help strengthen regional media, preserve their independence, and enhance their effectiveness in the challenging conditions of prolonged conflict.

Key words: regional mass media, information security, disinformation, political mobilization, media challenges, role of media in wartime, media support, economic difficulties of media, media funding.